

Sèrie contraban?

Miquel S. Font

El *Secreto de la Pedriza* (1926), *La núvia del contrabandista* (1929) i *Contrabandista por amor* (1930) tenen en comú, a més de ser pel·lícules rodades a Mallorca, la temàtica del contraban com a fet comú. Tres produccions a les quals caldria sumar-n'hi altres que molt possiblement es basarien en el fet. En aquest cabàs, tal volta, hi entrarien adaptacions conegudes dels germans Vázquez Humasqué, com *La bala siniestra* (1925), *El tiro de Gracia* (1926), o d'altres que encara avui desconeixem, i altres com *Venganza isleña* (1924) d'Andrés Pérez de la Mota, que tal volta podrien contemplar el fet del contraban.

I entre els quals amb seguretat cal afegir-hi el primer dels dos guions del llibre *Películas mallorquinas* de Jaume Alenyar: *El contrabandista y las cuevas de Mallorca* i *Duda Cruel*, ambdues editades a Palma el 1925. Si bé no tenim notícia que es duguessin a la pantalla, és cert que totes dues estan escrites amb aquesta finalitat última i que concretament, *El Contrabandista y*

las cuevas de Mallorca tracta el tema del contraban. Pel lloc que ocupa, la situaríem entre la novel·la dels germans Vázquez Humasqué, *El Secreto de la Pedriza* (1921) i la pel·lícula del mateix títol.

Com a resum situaríem una sèrie d'arguments paral·lels i que finalment conflueixen en un de sol en què es mesclarien amors desenfrenats i alhora prohibits, la decadència dels "botifarrers", disputes entre pretenents, escenes heroiques de salvament i persecucions per mar i per terra, i com a fons el contraban en què una vegada més i sense decantar-se definitivament pel bàndol dels contrabandistes, fa que els carrabiners no guanyin mai. Entre els cops d'efecte caldria destacar la doble vida del personatge protagonista que, a la segona part, se'ns descobreix com a

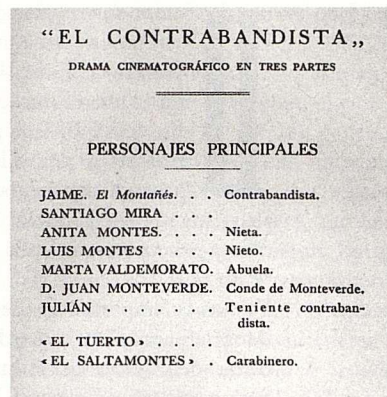
cap dels contrabandistes i la tortuosa arribada d'aquest abans de fer-se efectiu el venciment de la hipoteca i conseqüent casori de la protagonista amb el dolent, després d'escenes de trets i accidents de potents cotxes per les carreteres de Mallorca.

Tractant els elements cinematogràfics a més del títol del llibre, cal fixar-se en l'endreaça de l'autor al president aleshores del Foment del Turisme on es justifica la manca de "riqueza del lenguaje" determinada per la seva condició de "personajes que nacieron mudos, ya que fueron creados para vivir en la pantalla, y que ahora hablan solo para darse a entender". Hi hem d'afegir el subtítol "Drama cinematográfico en tres partes" on indubtablement es fa definitivament clara la intenció de l'autor.

Cal apuntar, a més, la divisió en parts de l'obra com era habitual aleshores a les pel·lícules de llarga durada i que, a més se serveix d'unes divisions que només s'expliciten tipogràficament i que coincideixen amb les separacions de seqüències (6-7-16) i seqüències paral·leles (1-1-2). Les acotacions són de dos tipus: unes fan referència a l'entrada i sortida dels personatges i les altres al perfil psicològic del qual estan dotats en determinats moments.

El total d'seqüències de la pel·lícula és de vint-i-nou (sis, set i setze respectivament). L'eix temporal transcorre al llarg de sis dies en què transcorren quatre seqüències paral·leles i es desenvolupen dues el·lipsis importants, una a la primera part a través del *flashback* del protagonista deu anys enrere i a la tercera part amb una el·lipse d'uns anys endavant on retrobam els protagonistes una vegada casats.

L'eix espacial és bastant més dilatat i podem donar compte que, a la tercera part, es fa un recorregut exahustiu pel perímetre de l'illa des del Port de Pollença fins a Palma, passant per la Cala de Sant Vicenç, Pareis, Sóller, sa Dragonera i Andratx. I aturant-se davant Miramar es crida: "¡¡Hurra Miramar!! ¡¡Hurra el Achiduque Salvador!! dos nombres que conjuntamente os habéis inmortalizado". Una vegada desembarcats i a través d'alguns indrets concrets de Palma (la Seu, Portella...), emprenem altre cop un

nou viatge en cotxe fins al Coll de Sóller per reprendre novament fins a Caimari i retornar a Pollença. Destacar dos elements, creiem, molt puntuals i correctes com són les acotacions de primers plans del rellotge per mostrar-nos els pocs minuts que resten pel desenllaç de la trama i la signatura de la carta per referir-se al remitent, tots dos a la tercera part.

Reprenent el tema principal de l'article i de la pel·lícula, la transcendència del fet del contraban és un dels arguments que conformen l'argument principal. La situació espacial i temporal permet referenciar els fets de la pel·lícula amb fets reals. No sabem si els fets filmics es corresponen amb una realitat històrica. Tampoc és la nostra intenció esbrinar-ho, però sí que hem de fer referència a les anteriors experiències cinematogràfiques a Mallorca del mateix tema. De la mateixa manera que a *El Secreto de la Pedriza*, el contraban no és el tema principal. Els bons, en ambdós casos, són els contrabandistes i es desenvolupen els fets paral·lelament a un afer amorós o argument principal. En aquesta ocasió, però, els indrets topogràfics pel que fa als secrets (o indrets on s'amagatzemaven les mercaderies) es veuen acotades per referències topogràfiques reals (Coves d'Artà, Coves del Drac i Llac de les Delícies). També a veure amb la versió definitiva d'*El Secreto de la Pedriza* (també referent topogràfic real), fa un recorregut turístic per l'illa (sense ara recrear-se en demostracions folklòriques) que en part justifica l'endreaça de la qual parlàvem. Sense desmerèixer per res ambdues produccions voldríem destacar de la segona les seves aportacions cinematogràfiques en el seu pas previ a la pantalla. □

